

MUZEJNÍ

SPOLEK
V UHERSKÉM HRADIŠTI
občanské sdružení

SPOLKOVÝ ZPRAVODAJ

číslo 7., prosinec 2010

SLOVÁCKÉ
MUZEUM
V UHERSKÉM
HRADIŠTI

MUZEJNÍ

SPOLEK
V UHERSKÉM HRADIŠTI
občanské sdružení

Valná hromada 4. února 2010

Ve stanovenou dobu se sešlo 38 řádných členů, pročež musela být valná hromada ukončena jako neschopná usnášení. Oficiálně pak byla zahájena o půl hodiny později, aby mohla být i s menším počtem účastníků prohlášena za usnášeníschopnou.

V úvodu byl schválen program:

- Volba mandátové a návrhové komise
- Zpráva o činnosti předsednictva MS v roce 2009
- Zpráva o hospodaření MS za rok 2009
- Zpráva revizní komise
- Zpráva o přijetí členů v roce 2009
- Návrh programu činnosti na rok 2010

Do mandátové a volební komise byli navrženi a poté jednomyslně zvoleni: Ing. J. Hrabec, V. Pochylá, M. Janíková. Mandátová komise vyhlásila skutečný počet přítomných (38) a prohlásila valnou hromadu za usnášeníschopnou.

Zprávu o činnosti přednesl předseda spolku Ing. Ladislav Šupka, který též celé jednání řídil. Zde je plné znění jeho zprávy:

Dámy a pánové,

ani jsme se nenadáli, a hle, máme za sebou pět let činnosti. Ten čas letí tak rychle, že jsme si ani včas neuvědomili, že končí platnost vydaných členských průkazů a nestihli jsme tudíž včas připravit nové. Ujišťuji vás však, že to v nejkratší době napravíme, a můžete proto bez obav uhradit členské příspěvky.

Předsednictvo se v průběhu minulého roku scházelo podle potřeby. Hodně jsme využívali elektronické komunikace, takže z našich jednání vznikly pouze dva zápisy, v nichž jsou uvedeny závěry pro písemné uchování. Jednalo se především o projednání přihlášek nových členek/ů a čekatelek/ů a o záležitosti týkající se financí.

Průběžně byl organizován, realizován a též pozměňován plán činnosti. Na rozdíl od loňska, kdy jsem mohl s uspokojením prohlásit, že jen jedna naplánovaná akce se neuskutečnila, tentokrát těch restů je bohužel víc.

Jen pro připamatování:

- na loňskou valnou hromadu 20. ledna navázala přednáška Mgr. Tomáše Hamrlíka o Karlu I. Habsburském
- 14. února jsme se vypravili do Ostravy na výstavu Sváry zření. Díky MUDr. Kallusovi jsme tam v dr. Radaně Parmové získali výbornou průvodkyni.
- 26. března seznámil PhDr. Jaroslav Pelikán účastníky besedy s možnostmi internetových výprav za výtvarným uměním
- beseda s Mikulášem Axmanem o jeho tvorbě u příležitosti jeho výstavy v galerii se nemohla uskutečnit, protože autor nenalezl ve svém diáři pro nás volný termín
- 8. ročník cykloturistických výletů Za poznáním památek regionu směřoval 16. května do Buchlovic. Zde nechala kastelánka Ivana Syslová nahlédnout do rozsáhlé

grafické sbírky Berchtoldů s odborným výkladem PhDr. Milady Frolcové.

- o měsíc později, 16. června, PhDr. Mirka Poláková, Ph.D. provedla zájemce Uherským Brodem s erudovaným výkladem o historii i o současných pozoruhodnostech města
- 8. července se konal celodenní zájezd na Valašsko do oblasti Velkých Karlovic a Soláně. Vynikajícím průvodcem nám byl PhDr. Tomáš Mikulaščík z Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně. Snad vše, co se dá za den stihnout, jsme zvládli dřív, než začalo pršet.
- v dalším období už náš program zaznamenal mezery: zájezd do Rakouska, ani proponovaná návštěva uměleckého ateliéru se neuskutečnila – nikdo se neujal scénáře. Stejně tak dopadla navrhovaná návštěva Kroměříže.
- náhradní zájezd na výstavy do Vídně nebyl dostatečný zájem a návštěva Slovenského národního divadla – Mozartovy Zauberflöte byla jen s komorní účastí 8 členů spolku 5. prosince
- beseda s PhDr. Ludmilou Tarcalovou o hodech s právem se konala 5. listopadu
- navíc pak 18. listopadu jsme zorganizovali pro veřejnost přednášku a besedu s prof. Jozefem Leikertem o 17. listopadu 1939. Fundovaného a charismatického lektora zajistila PhDr. Mirka Poláková, Ph.D.
- majíce pochyby o účasti v předvánočním čase, přesunuli jsme po dohodě s autorem přednášku o prof. Ant. Václavíkovi na dnešek

Je samozřejmě na dnešním plénu, aby zhodnotilo a vyjádřilo míru své spokojenosti s tím, co se vykonalo.

Jak jste byli již před rokem informováni, požádal MS o grant MK na výstavu k výročí muzea a k výročí Fr. Kretze – bohužel neúspěšně. Naopak úspěšná byla naše žádost o příspěvek z Fondu kultury města a za obdržených 30 000,-Kč pokračovala digitalizace filmů z archivu SAFu – péčí a v režii Ing. Jiřího Demla.

I když je to jistě všeobecně známo, jen pro úplnost připomínám, že náš návrh na udělení Ceny města PhDr. Josefu Jančářovi, CSc. byl zastupitelstvem města akceptován a řady našich členů tak rozmnoženy o dalšího laureáta.

Závěrem děkuji vám všem, kdo se aktivně účastníte spolkového konání. Děkuji všem, kdo přispívají svými podněty k obohacení našeho programu. Děkuji členům představenstva a zejména PhDr. Rašticové, která se svou nezměrnou energií stojí za vším dobrým, co se nám podařilo. Děkuji spoluautorům spolkového zpravodaje, jejichž řady se rozrostly o Mgr. Marii Bělkovou. Stálý velký dík patří Emě Pelikánové za grafickou úpravu a vydání Zpravodaje.

Do dalšího roku přeju naší činnosti hodně zduar a vám všem dobrou pohodu a pevné zdraví.

Zpráva byla bez připomínek schválena.

Za hospodárku spolku J. Zpěvákovou, která z vážných důvodů nemohla být přítomna, přednesla Zprávu o hospodaření v roce 2010 místopředsedkyně dr. Rašticová. Zde je v plném znění:

Finanční zpráva o hospodaření Muzejního spolku v Uherském Hradišti za rok 2009

Komentář:

Příjmy muzejního spolku v roce 2009 tvořily:

• nevyčerpané zůstatky na účtu a v hotovosti z roku 2009	53.904,02
• členské příspěvky z roku 2009 ve výši	13.800,00
• poplatky za zájezd na Soláň	10.000,00
• úroky z účtu 2009	628,56
• Dotace Město Uh. Hradiště	30.000,00

.....

• **PŘÍJMY 2009 CELKEM** **108.332,58 Kč**

Výdaje byly čerpány k zabezpečení plánovaných akcí muzejního spolku pro rok 2008 v následující výši:

• náklady na vyplacené honoráře za realizované přednášky včetně odvodu daně z příjmu – dr. Mikulaščík, dr. Tarcalová, prof. Leikert	8.560,00
• poštovné (za rozeslání Zpravodaje a informace o zájezdech, atd.)	637,00
• dopravné za zájezd Soláň	7.170,00
• občerstvení	1.535,00
• ostatní režijní náklady – dar dr. Parmová, ubytování prof. Leikert	725,00
• výroba a přepis filmů na DVD	30.000,00

.....

VÝDAJE 2009 CELKEM **48.627,00 Kč**

Hospodaření muzejního spolku za rok 2009 skončilo s kladným zůstatkem ve výši **59.705,58 Kč.**

Tento zůstatek bude převeden pro použití činnosti spolku do roku 2010.
Zpracovala: Jitka Zpěvákova, hospodářka muzejního spolku.

Poté následovala zpráva revizní komise přednesená jejím předsedou dr. Ivo Frolcem, v níž konstatováno, že účtování je vedeno pečlivě a podle zákona. Neshledány žádné rozdíly.

Obě zprávy, o hospodaření i revizní, byly jednomyslně schváleny.

Místopředsedkyně spolku PhDr. Blanka Rašticová přednesla Zprávu o přijetí členů v roce 2009 – celkem byly podány a předsednictvem projednány 4 přihlášky za členy a 4 přihlášky čekatelů. Valná hromada schválila přednesenou zprávu. Stav členské základny na počátku roku 2010 je tedy: 99 řádných členů a 1 člen kolektivní a 4 čekatelé členství.

PhDr. Blanka Rašticová pak přednesla návrh předsednictva na činnost v roce 2010. V následující diskusi přednesli členové doplňující a upřesňující návrhy, které byly do programu doplněny: termín zájezdu do Dolního Rakouska předběžně stanoven na konec května, zájezdu na severní Moravu (Dlouhé Stráně, Zlaté Hory) na 28. 8. Zájezd do Kroměříže se uskuteční vlakem – předsednictvo projedná vhodný termín s ředitelem ÚOP NPÚ Kroměříž Ing. Slezákem. Upravený program byl jednomyslně schválen.

Po ukončení valné hromady následovala krátká přestávka a po ní přednesl PhDr. Josef Jančář, CSc. přednášku o prof. Antonínu Václavíkovi s prezentací z jeho prací. Zde je autorův syllabus přednesené přednášky:

Antonín Václavík (1891–1959) je dnes chápán jako jeden z klasiků českého a slovenského národopisu. Jako rodák z Pozlovic u Luhačovic vystudoval gymnázium v Uherském Brodě a po maturitě na začátku první světové války byl zaměstnán jako úředník. Válku prožil jako pacient MUDr. Veselého v Luhačovicích,

kde si jeho bratr František zřídil obchod lidovým uměním: výšivkami, keramikou a dalšími artefakty. V Luhačovicích se seznámil s architektem lázní Dušanem Jurkovičem, který se po válce stal vedoucím odboru památkové péče na slovenském ministerstvu kultury a nabídl Václavíkovi ve svém úřadě místo. Ten začal velmi aktivně po celém Slovensku sbírat předměty pro slovenská muzea, uspořádal sbírky muzeí v Martině, v Bratislavě a v dalších místech a při tom v letech 1922–1926 vystudoval národopis a dějiny umění na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě. V roce 1930 vydal velkolepou monografii Luhačovské Zálesí.

Po vyhlášení Slovenského štátu musel odejít do protektorátu Čechy a Morava. Kuratorium Slovákckého muzea v Uherském Hradišti využil

této situace a požádalo tehdejší ministerstvo kultury o přidělení Antonína Václavíka do Uherského Hradiště. V žádosti se píše: „...*Sbírký Slovákého muzea volají po tom, aby při muzeu byl vybudován studijní ústav lidové kultury na mor. Slovákku. K vědecké organizaci takového ústavu bylo by třeba, aby mu byl postaven v čelo vědecký pracovník z toho oboru. Jsme přesvědčeni o tom, že takovou vhodnou osobou byl by pan docent A. Václavík, který jest t. č. přidělen Památkovému úřadu v Brně. Jeho dosavadní vědecká, národopisná a organizační práce ho k tomuto úkolu kvalifikuje. Městská rada i kuratorium Slovákého muzea prosí proto vysoké ministerstvo, by p. docent A. Václavík byl na náklad státu, pokud možno co nejdříve, přidělen do našeho muzea, aby se ujal vědecké organizace našich sbírek a položil základy k vybudování výše zmíněného studijního ústavu lidové kultury na Slovákku...*“

V průběhu druhé světové války působil Antonín Václavík ve Slovákém muzeu v Uherském Hradišti. V roce 1945 byl jmenován univerzitním profesorem a založil na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně katedru etnografie.

Katedru zakládal v době, kdy u nás přežívaly různé formy svérázového hnutí a zájmová činnost městských sdružení, pěstujících ke své zábavě různé interpretované písně a tance. Z těchto sdružení se také v padesátých letech rodily novodobé soubory lidových písní a tanců. Václavík o tom později napsal: „*V počátcích socializace v našich zemích vyrojilo se ovšem dosti nových zájemců o lidovou kulturu, protože se lidové umění zdálo snadným prostředkem k získkům nebo pohodlným žebříčkem k docilení popularity, jiní doufali zase proplout úskalími a nikoliv snadnými dobovými požadavky... odmítáme všechno nedůstojné národopisné ochotničení a krojování pro pouhou zábavu nebo pro agitační a výdělečné cíle.*“

Jeho hlavním cílem však bylo poskytnout svým studentům pevný metodický základ v duchu výroku Leonarda da Vinci, že „*Ti kdož se zabývají praxí bez vědění, jsou jak námořníci stoupající na loď bez kormidla a bez kompasu, kteří nikdy nevědí s jistotou, kam plují.*“ Proto podle něho studium lidové kultury nesmí být jen výběrem náhodných témat, nýbrž se musí přidřít programům odpovídajícím vědeckým potřebám oboru.

Archeologická expedice do Wad Ben Naga

Ve středu 10. března 2010 se uskutečnila přednáška s besedou PhDr. Pavla Onderky, mladého egyptologa z Národního muzea, a Mgr. Miroslava Vaškových, Ph.D., vedoucího archeologa Slovákckého muzea, kteří byli účastníky první české archeologické expedice v Republice Súdán, zaměřené na výzkum civilizace starověkého nilského údolí.

Severní část Súdánu, která pod jménem Núbie těsně souvisela se starověkým Egyptem, ukrývá mnohá tajemství. Uvedený výzkum se časově váže na období ptolemaiovského Egypta a Merojského království v Núbii, během něhož ženy získaly podíl na vládní moci. Tzn. období přelomu našeho letopočtu a jmenovitě panování núbijské královny Amanišacheto (cca 10–1 př. n. l.), krále Natakanima a královny Amanitore (do r. 30 n. l.).

Význam tohoto archeologického projektu potvrzují participující instituce, a to Národní muzeum Praha, Archeologický ústav SAV v Nitře, Muzeum Augusta Kestnera v Hannoveru a Slovákcké muzeum v Uherském Hradišti.

Expedice mohla být realizována na základě dohody mezi Národním muzeem a súdánskou Národní korporací pro památky a muzea. První výkopová sezóna proběhla ve dnech od 13. října do 22. listopadu 2009.

Centrální Wad Ben Naga je srdcem lokality o velikosti cca 4 km, nacházející se v údolí Nilu přibližně 120 km severně od hlavního města Chartúmu.

Během dvouhodinové přednášky jsme měli možnost vyslechnout vše o bohatém obsahu provedených prací, a to včetně promítání

příslušné fotodokumentace. Na lokalitě se nachází několik starověkých chrámů, dvě pohřebiště a královské paláce.

Pracovníci expedice provedli celkový archeologický průzkum, zaměření všech hlavních objektů, sestavení archeologické mapy, dokumentaci kamenných architektonických prvků, archeologické sondy v tzv. Kruhové stavbě, přípravy konzervace paláce královny Amanišacheto a mnohé další související práce.

Uváděných údajů bylo velmi mnoho. Nevím, jak vše vnímali ostatní posluchači, každý určitě po svém, ale já jsem si překvapeně uvědomila, že vlastně poprvé, i když jen takto zprostředkovaně, vidím archeologickou lokalitu, která „čeká“ na své odkrytí. Přemýšlela jsem nad pocity lidí, kteří poprvé přicházejí a uvědomují si tu obrovskou „horu práce“, která je dole v zemi čeká. Kolem poněkud nehostinná, reliéfem málo zajímavá krajina, těžké místní životní podmínky, způsob života na hony vzdálený tomu doma. K tomu pocit zodpovědnosti splnit stanovený úkol dobře, kvalitně a včas. I když, dle jejich vyjádření, čas je zde velmi relativní, neboť ta předpokládaná hora práce může prý trvat až 50–60 let!

Uvědomila jsem si jak fyzickou i psychickou zátěž tato práce přináší a vyžaduje určitě i velký díl nadšeného profesního zaujetí. A to naši přednášející určitě měli, protože dokázali vyprávět s vtipným nadhledem a notnou dávkou humoru.

Úsměvně byly pro nás i jejich zážitky ze spolupráce a přátelství s místními obyvateli, kteří v těchto kdysi významných lokalitách žijí dnes ve velmi skromných, až primitivních podmínkách. Dnes, po 20 stoletích „pokroku“ ve vývoji lidské civilizace. Bohužel, i tyto paradoxy nám archeologie zprostředkovává.

Druhá výkopová sezóna uvedené expedice by se měla uskutečnit na podzim letošního roku.

Přejeme všem členům hodně úspěchů a budeme se těšit na setkání nad jejich výsledky zase příští rok v tuto dobu.

Mgr. Marie Bělková

UHA RETRO

Pod tímto názvem se 25. března uskutečnilo 1. promítání filmů z archivu Studia amatérských filmů v Uherském Hradišti. Již od roku 2008 je část archivu SAF na magnetických mediích, takže je možno ji předvést veřejnosti, když potřebné promítačky již nejsou k dispozici. Archiv SAF, uložený v Klubu kultury v Uherském Hradišti, se podařilo Ing. Jiřímu Demlovi zachránit před povodní v r. 1997 a nyní v muzejním spolku zajišťuje digitalizaci titulů, u nichž to lze a má to z hlediska jejich obsahu význam. Díky velkorysé finanční podpoře města Uherské Hradiště bylo možno takto zpracovat již většinu archivu.

V dnešní době už nevyvíjí SAF činnost, zaslouží si však jistě připomenout 50. výročí jeho založení. I když amatérské filmařství v Hradišti je mnohem starší, v roce 1960 se „zorganizovalo“ při Závodním klubu ROH soudů a prokuratur (neorganizované ostatně nemohlo být v té době nic). Od roku 1966 pak SAF přešlo pod Sdružený klub pracujících. Protože se tam sdružili již zkušení tvůrci, od počátku sklízely filmy SAF, kterých vznikalo až 20 ročně, četné úspěchy. Jedním z prvních oceněných byl film, který později dal jméno celostátní soutěži (letos už 35. ročník!) Týká se to také tebe.

Pro první promítání vybral Ing. Jiří Deml, dlouholetý předseda SAF, pět filmů ze 70. let vesměs oceněných. S erudovaným průvodním slovem autora a pamětníka promítl tituly:

Dva roky s profesorem, Pozor na fauly, Přehánka, Sunday, Cesty za návratem.

Závěrem připojuji neúplný seznam nejvýznamnějších úspěchů hradištských filmařů: soutěž UNICA (mezinárodní organizace neprofesionálního filmu při UNESCO)

	1969	3. Pozor na fauly – Deml – Seman
	1976	3. Hvězdička – Šplíchal, Hajduk (2. CSAF)
	1982	1. Oblačný den – Deml – Fridrich (hlavní cena CSAF, 2. B16, cena Hirošimy Japonsko)
CSAF	1960	1. TSTTT – Postava a kol.
	1968	2. Rakovina – Deml, Kazík
	1970	1. Přehánka – Deml, Baloun
	1972	2. Sunday – Deml, Fridrich (1. B16)
TSTTT	1976	1. Jak na to – Deml
		2. Voda v poutech – Šplíchal, Hajduk
	1977	1. Než zabere – Deml (2. CSAF)
	1978	1. Na ploše 60x100m – Hajduk (3. CSAF)
		1. Olšava 18. 5. 1978 – Deml
	1979	1. Dva roky s profesorem – Deml
	1980	1. Stanice mladých přírodovědců – Maňásek
		1. Opravdu pro děti – Vyskočil (2. CSAF)
	1982	2. Ostrov racků – Maňásek
		2. Pole za Slavkovem – Deml
	1983	2. Živá voda – Hajduk
	1984	hl. cena Pestrokrídlec podražcový – Vyskočil
		2. Na východ od Chřibů – Deml
	1985	1. Brontosauří pábení – Hajduk
	1987	1. Hradiště nevymře – Hajduk
		1. Dravci a hraboš polní – Maňásek
	1989	1. Daň z prodlení – Vyskočil
	1991	1. Zlatá koruna – Deml a kol.

Ladislav Šupka

Noc s Mojslavem

Jen na jedinou noc, v pátek 23. dubna, ožila postava velkomoravského velmože, jeho pozůstatky byly nalezeny u základů kostela Na Valách ve Starém Městě. Mojslavem ho pojmenovali tvůrci nové multimediální expozice v Památníku Velké Moravy, která kromě autentických nálezů z doby Velké Moravy představuje osm jeho životních okamžiků na pozadí dějin prvního státního útvaru Slovanů.

Celkem třikrát v průběhu večera provedl vedoucí archeolog Slováckého

muzea a spoluautor expozice, Mgr. Miroslav Vaškových, Ph.D., návštěvníky památníkem. Doprovázel ho nejen Mojslav, ale také členové sdružení Velkomoravané. Organizátory, Slovenské muzeum a náš spolek, příjemně překvapil nebývalý zájem veřejnosti (273 návštěvníků), která ocenila nejen odborný výklad, historický exkurs, ale i působivé noční nasvětlení interiéru.

Blanka Rašticová
foto Ladislav Chvalkovský

Reportáž z cesty za poznáním

Myslím, že jsem nebyla jediná z přihlášených „účastníků zájezdu“, kdo se zabýval otázkou, zda přežijeme tu cestu za poznáním bez úhony na zdraví duševním i tělesném a co s námi udělá tropické počasí, které panovalo už od pondělí a stupňovalo se k víkendů.

Protože jsme ale všichni – členové i nečlenové muzejního spolku – lidé poznánictiví, tím pádem obrnění proti všemu negativnímu, a také disciplinovaní, sešli jsme se k odjezdu u autobusu v sobotu 12. června 2010 všichni a plni očekávání. Dbali pokynů hlavní organizátorky PhDr. Blanky Rašticové, vybaveni pitím (nealkoholickým – samozřejmě), dobrým obutím, pokrývkami hlavy i dalšími nezbytnostmi jsme před sedmou hodinou ranní nastoupili do příjemně klimatizovaného autobusu, kterému vládl stejně příjemný a usměvavý řidič pan Zdeněk Janků. Naše cesta směřovala podle naplánovaného a schváleného programu činnosti pro rok 2010 do Dolního Rakouska. Díky pečlivosti již zmiňované dr. Rašticové měli všichni k dispozici orientační informace o průběhu celé akce, které pro nás připravili Ing. Hana Zemanová, Ing. Ladislav Šupka a PhDr. Jaroslav Pelikán. Z Uherského Hradiště jsme vyjeli včas a bez komplikací – na Slovensko, směr Skalica a Bratislava. První cíl naší cesty

za poznáním je totiž blízkým sousedem slovenské metropole, vzdálenost centra městečka, které leží u Dunaje, je cca 12 km vzdušnou čarou k Bratislavskému hradu. Náladu nám nepokazila ani neplánovaná objížďka, na kterou nás upozornili policisté, ani neochota personálu restaurace, u které jsme zastavili na malou hygienickou přestávku. S vynalézavostí nám všem vlastní jsme i tuto překážku zvládli bez problémů a s humorem. V nedalekém lesíku.

Městečko Hainburg an der Donau, první cíl naší cesty, nás přivítalo opravdu „vřele“, ruť teploměru šplhala vysoko, převysoko. S péčí znalého průvodce se nás ujala Ing. Hana Zemanová, která si připravila informace k nejdůležitějším zajímavostem a památkám (namátkou Uherská brána, pranýř, románská kostnice, pozdněbarokní fara, Vídeňská brána – symbol města a největší středověká brána v Evropě, Zemské muzeum, dříve klášter minoritů z doby krále Otakara, Kulturfabrik, mariánský sloup a další) a provedla nás.

Ti, kteří se v Hainburgu vyznali více, zašli i na břeh Dunaje a různými zákoutími se ve stanoveném čase vrátili do autobusu k odjezdu na další cestu. Ta netrvala dlouho. Do Rohrau, dalšího cíle našeho putování, jsme dorazili téměř „v pravé poledne“. Jako první jsme si prohlédli Harrachovskou obrazárnu, plnou nádherných uměleckých děl, ať už to byly obrazy, sklo, dobové oblečení či další skvosty, upomínající na dobu, ve které sloužily panstvu, tedy v 17. a 18. století. Sběrka, kterou obrazárna obsahuje, bývala kdysi v paláci Harrachů ve Vídni. Prohlídka byla zvolena v individuálním, tedy příjemném a mírném tempu s tím, že pro každého se naskytl dostatečný časový prostor pro odpočinek, občerstvení či posezení jen tak v přírodě.

Nesmíme zapomenout také na významného rodáka tohoto města, hudebního skladatele Josepha Haydna, který se v Rohrau v roce 1732 narodil a který ale žil od svých šesti let v Hainburgu, městě, které jsme také na naší cestě navštívili a ve kterém má i pamětní desku. Velmi podrobné, obsáhlé a pečlivě připravené informace o tomto rakouském hudebním skladateli z období klasicismu nám předal cestou Ing. Šupka.

Po odjezdu do Schlosshofu se nám u mikrofonu v autobusu věnoval se spoustou zajímavých informací sympatický kastelán zámku v Kroměříži, Ing. Martin Krčma, který se následně ujal role průvodce zejména, ale nejen, po zámecké zahradě.

Schlosshof nechal vybudovat na místě bývalé tvrze Evžen Savojský, který se tak rehabilitoval coby zhrzený Francouz a později vrchní maršál Habsburků za svůj neúspěch u francouzského dvora. Těch staveb za svůj život realizoval více (např. ve Vídni si nechal vybudovat honosný zámek Belvedere) a my jsme navštívili jednu z nich. Zámecká zahrada a vodotrysky připomínají velmi zmenšenou část originálních zahrad ve Versailles. Nápaditost provedení ještě podtrhovala barevnost a realizace květinových záhonů.

Po prohlídce zámku jsme si opět individuálně užívali nádheru zahrad, fontán i parku, součástí tohoto kunsthistorického klenotu. Přestože nás sluníčko zahrnovalo svými paprsky měrou víc než vrchovatou, prožili jsme v tomto prostředí nádherné odpoledne. Stihli jsme si prohlédnout ze zámeckých teras široké okolí, poseděli na lavičkách ve stínu, sledovali jízdu koníků se spokojenými dětmi a další zajímavosti.

Nevynechali jsme ani prohlídku skleníku, bylinkovou zahradu a mnoho dalších příjemných zákoutí.

Do autobusu jsme se vrátili k odjezdu na zpáteční cestu příjemně unaveni, ale spokojeni. Teď nastala ta správná chvíle siesty, autobusem zavoněly řízky a jiné dobroty na posilněnou, vyměňovaly se dojmy, hodnotily zážitky. Radostnou atmosféru umocňovala chladnička pana řidiče, která ve svých útrobách skrývala osvěžující nápoje, pivo nevyjímaje. A v neposlední řadě fungující klimatizace. A protože nejen uměním živ je člověk, jednohlasně byl přijat návrh na poslední hygienickou zastávku před Mikulovem s možností nákupu (nejen) dáreků v prodejně duty-free-shopu. Protože každý z nás by měl přece těm svými milým a blízkým, co zůstali doma, přivést aspoň malý dárek – nebo ne?

Ještě ale během jízdy směr domů nás Ing. Jiří Deml zasvěceně a velmi poutavě informoval o krajině, kterou jsme právě projížděli a která je svědkem velké bitvy českého krále Přemysla Otakara II. s Rudolfem Habsburským. Poslední „naučná“ zastávka následovala v místech, kde je na památku této bitvy u Suchých Krut na Moravském poli postaven pomník, kde král Přemysl Otakar II. tragicky skončil.

Ani básnění žívlů po návratu domů určitě nepokazilo zážitky z cesty a doufám, že mohu za všechny poznamenat, že jsme se už začali těšit na další připravovanou výpravu za poznáním.

Poděkování všem, kteří profesionálně cestu připravili a ochotně předali zajímavé a užitečné informace o místech, která jsme navštívili. Jistě to velmi obohatilo naše dosavadní znalosti.

Miloslava Janíková

Cesta do severních hor

Pro další poznávací zájezd jsme zvolili poslední prázdninovou sobotu spoléhající na dosavadní zkušenosti s přízní počasí, jež dosavadní zájezdy v tomto termínu vždy provázela. Tentokrát na tom obzvlášť záleželo, neb náš cíl ležel skoro půldruha tisíce metrů nad mořem. Autobus byl objednan, exkurse rovněž, oběd zamluven a tak vzdor deštivému týdnu a aktuální předpovědi jsme 28. srpna vyrazili. Nebudu popisovat cestu jako pouť cimrmanologů do Liptákova a omezím se jen na konstatování, že prvním cílem byly 157 km vzdálené Kouty nad Desnou a nad nimi zakopaná elektrárna, že jsme spěchali, abychom stihli proponovaný začátek exkurze, a proto vykonali jen jednu zastávku a že počasí vydrželo jakžtakž až do chvíle, kdy jsme zastavili před informačním centrem v Koutech.

V bezpečí autobusu jsme v lijáku vyčkali svého průvodce, pana Jiřího Snášela a s ním pak vyrazili do údolí Divoké Desné k přečerpávací vodní elektrárně Dlouhé Stráně. S ohledem na polohu elektrárny uprostřed chráněné krajinné oblasti je takřka vše skryto v podzemí a mimo mohutných stožárů s vedením vysokého napětí (400 kV), jež vychází „ze země“, nic nenapovídá návštěvníkovi, že se ocitl před jedním z divů Česka. V nenápadném stavení jsme v informačním centru dostali základní informace o principu přečerpávacích hydroelektráren a o samotné stavbě. Už tam a zejména později, v podzemí a na hoře, bylo jasné, že se jedná o skutečně jedinečnou záležitost. Jedinečnou svou funkcí a významem pro celý náš energetický systém a jedinečnou svým technickým řešením a svými rozměry.

Výstavba elektrárny byla zahájena v květnu 1978. Na počátku osmdesátých let však byla z rozhodnutí centrálních orgánů převedena do útlumového programu. V roce 1985 došlo k modernizaci projektu a po roce 1989 bylo rozhodnuto stavbu dokončit.

Elektrárna má tři „nej“: největší reverzní vodní turbínu v Evropě – 325 MW, elektrárnu s největším spádem v České republice – 510,7 m a největší instalovaný výkon v ČR – 2 x 325 MW. Obě soustrojí jsou umístěna v podzemí, v kaverně o rozměrech 87,5 x 25,5 x 50 m. Souběžně s kavernou turbín se v podzemí nachází komora transformátorů, která má rozměry 115 x 16 x 21,7 m.

Horní nádrž je s podzemní elektrárnou spojena dvěma přivaděči o délce cca 1,5 km. S dolní nádrží je elektrárna spojena dvěma odpadními tunely o průměru 5,2 m a délce 354 a 390 metrů. Dolní nádrž se nachází na říčce Divoká Desná. Má celkový objem 3,4 mil. m³, výšku hráze 56 m, kolísání hladiny 22,2 m. Horní nádrž se nachází na hoře Dlouhé Stráně v nadmořské výšce 1 350 m. Má celkový objem 2,72 mil. m³. Technologický proces zajišťují dvě reverzní turbosoustrojí, každé o výkonu 325 MW. Výkon reverzní

turbíny při čerpadlovém režimu činí 312 MW, při turbínovém až 325 MW.

Po seznámení s těmito technicko-taktickými daty jsme vyrazili na prohlídku. Dlouhým, posléze větvcím se tunelem nás zavedl průvodce, který ostatně od roku 1986 působil na stavbě jako technický dozor, do haly zvící malého fotbalového hřiště. Dva obrovské válce představují horní část turbosoustrojí – tzv. pony motory o příkonu 25 MW sloužící k rozběhu turbíny v čerpacím provozu. Pod námi byl prostor vlastního soustrojí.

V sobotu před polednem přirozeně nepotřebovala česká elektrosoustava pomoc Dlouhých Strání a tak byl naprostý klid. Zcela automatizovaný provoz elektrárny je řízen z Prahy a v případě potřeby najede turbína na plný výkon za necelých 100 sekund. V plném výkonu ovšem dokáže pracovat jen 6,5 hodiny, protože je omezena množstvím vody v horní nádrži. Každou turbínou totiž proletí 68 kubíků vody za vteřinu.

Další část naší exkurze byla věnována tomu, co je patrné v terénu – kolem dolní nádrže jsme náročnými serpentinami vyjeli až k vrcholu k horní nádrži. Je třeba se zmínit, že déšť chvílemi ustával, ale s přibývajícím výškou zesiloval vítr a dostoupali jsme do mračen. Po náročném výstupu na hráz horní nádrže jsme jen tušili, že těsně pod námi je 15 ha hladina a o výhledech na Praděd a další vrcholy Jeseníků jsme si mohli nechat jen zdát.

Když jsme sjížděli zpět, uvědomil jsem si, jak toto vrcholně dokonalé a civilizaci prospěšné dílo nevratně poznamenalo své

okolí. A že je jistě oprávněný povzdech milovníka Jeseníků, který jsem našel kdesi na webu: *„Masív Mravenečnicku, na kterém se dnes nachází horní nádrž přečerpávací elektrárny Dlouhé Stráně, byl v roce 1978 před zahájením stavby rozsáhlým územím absolutního ticha a nekonečných lesů. Nevedly sem turistické značky ani lesní cesty a skoro nikdo sem nechočil. Hluboké hvozdy křížovaly jenom lovecké chodníky, které musel člověk znát, aby nezabloudil.“*

Leč pokrok nelze zastavit, a tak se dál budeme na Mravenečnick škrábat autobusy (byť odpovídajícími normě EURO4 či kolik) pokochat se úspěchem techniky.

V hotelu nápaditě nazvaném Dlouhé Stráně (typická socreal stavba) jsme byli přívětivě přijati a svižně obslouženi slušným jídlem.

Další naše cesta směřovala k Bečvě, nad níž kousek od Lipníku strmí na zalesněném hřbetu hrad Helfštýn. Albert Gottwald nám tuto část putování zpestřil zajímavými informacemi o luhu Moravy a Litovelském Pomoraví i o historii hradu.

Tradicí o posledním srpnovém víkendu je na Helfštýně Mezinárodní setkání uměleckých kovářů Hefaiston, letos to byl 29. ročník. Proto již kus pod hradem bylo hodně husto. Našemu šikovnému šoferovi se však podařilo probojovat až na nejvyšší parkoviště, takže k bráně hradu to byl jen kousek. Všude plno lidí, ale také krásných výtvarů – od takřka filigránských šperků, drobných plastik až po díla takřka monumentální.

Výhně na čtvrtém hradním dvoře i v pozdním odpoledni jely naplno a v tom návalu jsme určitě nestihli zhlédnout vše. Ještě krátké porozhlédnutí po podhradním jarmaku a zpátky do autobusu, který už byl otočen směrem k domovu.

Bylo to pěkné. Ani jsme moc nezmokli. Akorát ten Praděd nebyl vidět.

Ladislav Šupka

Město zbažené pout: Uherské Hradiště v 19. století

Muzejní spolek v Uherském Hradišti a Slovácké muzeum připravily pro veřejnost našeho města další z volného cyklu vzdělávacích přednášek. Ve čtvrtek 11. listopadu se v přednáškovém centru sešlo skoro 40 zájemců o historii města.

Mgr. Lukáš Čoupek, Ph.D., ředitel Státního okresního archivu v Uherském Hradišti, v úvodu připomněl, že až do roku 1782 plnilo Uherské Hradiště funkci pevnosti

a bylo sevřené dvěma pásy opevnění. V následujícím výkladu seznámil posluchače s počty obyvatelstva a městské zástavby v průběhu 19. století a dále ozřejmil, jak v průběhu století došlo k postupnému urbanistickému rozvoji města. Poté věnoval pozornost hospodářskému životu a zaměstnání obyvatel. Ve svém výkladu věnoval značný prostor objasnění procesu národní emancipace a politickému a správnímu vývoji. V závěrečné části se zabýval školstvím a vzděláváním, a také

kulturním a spolkovým životem ve městě.

Svůj výklad doprovodil obrazovou prezentací, z níž posluchače zaujaly nejen mapy a plány města, přehledné grafy a zejména dobové fotografie a kresby.

Blanka Rašticová
foto Ladislav Chvalkovský

Na podzim do Vídně – za uměním

Státní svátek 17. listopadu jsme se rozhodli využít k návštěvě zajímavých vídeňských výstav. Byla to středa, uprostřed týdne, doufali jsme proto v poloprázdné výstavní sály. Bohužel však mimo Česko a Slovensko měli asi volno v další velké části Evropy. Aspoň kvůli Retrospektivě Fridy Kahlo v Kunstforu BA. Asi jsem nebyl sám, kdo vzdal úmysl navštívit tuto jistě jedinečnou výstavu spatřiv vícestupou frontu až za roh.

Nabídka výstav je ve Vídni ostatně vždy taková, že je z čeho vybrat a možno i oželet nesplnění hlavního cíle. Pro nás (tj. manželku a mne) to byla velká výstava Hanse von Aachen v Kunsthistorisches Museum, zachycující celoživotní tvorbu tohoto dvorního malíře. A poté Albertina. Tam byly dvě zajímavé výstavy dvou velikanů ze dvou věků – Michelangelovy kresby a Picassovo dílo na téma Frieden und Freiheit (Mír a svoboda). Zatímco suterén s Michelanелеm Buonarroti jsme si prohlédli velmi podrobně, Picassa jsem si prošel procházkovým tempem, abych si znovu ověřil, že jsem jeho dílu ještě nedorostl (zejména jeho představě svobody).

Cesta do Vídně byla ve znamení seriózních informací: videoinformace o vídeňské výstavě Fridy Kahlo péčí dr. Rašticové, obecné informace o Rakousku a jeho hlavním městě zvláště v podání Ing. Vlada Smreka, informace o Michelangelově a Picassově výstavě jak jsem je přelumočil z webu Albertiny. Zpáteční cesta pak byla takřka výhradně v režii Vlada Smreka, jemuž se nakonec podařilo celý autobus rozezpívat. Na spolkovém zájezdu poprvé.

Ladislav Šupka

Muzeum lidových pálenic Vlčnov

Stálá expozice
podomácké výroby destilátů
na moravsko-slovenském pomezí.

Areál památkově chráněné
hospodářské usedlosti č. p. 65, Vlčnov.

- * Historie destilace alkoholu.
- * Sběrka domácích destilačních přístrojů.
- * Potřeby pro destilaci.
- * Láhve a viněty.
- * Projekce tematických filmů.

Otevírací doba : duben až říjen

Bližší informace:

www.slovackemuzeum.cz, www.ksk.vlcnov.cz

Muzeum lidových pálenic je součástí společného projektu
Slováckého muzea v Uherském Hradišti, obce Vlčnova,
Trenčianskeho múzea v Trenčíne a Centra tradičnej kultúry
v Myjave.

SLOVÁCKÉ
MUZEUM
V UHERSKÉM
HRADIŠTI

Zlínský kraj

Vydal Muzejní spolek v Uherském Hradišti, občanské sdružení
Texty: Mgr. Marie Bělková, Miloslava Janíková, PhDr. Blanka Rašticová,
Ing. Ladislav Šupka
Foto: Ladislav Chvalkovský, Ing. Ladislav Šupka, Ing. Lenka Rozumková